

TURİZM PİYASALARI DÜZENLEME VE DENETLEME KURULU

(TPDDK)

Özet

İnternet ve dijital platformların hızla gelişmesiyle beraber dünyadaki rekabet edebilirlik koşulları da her gün yeniden belirleniyor. Sürekli değişen bu kurallara turizm piyasaları da ayak uydurmak zorunda kalıyor. Tüketici zevkleri ve istekleri zamana göre sürekli değişkenlik gösteriyor ve bu değişim yeni akımları ortaya çıkarıyor. Değişen tüketici ve değişen pazara göre ürünleri hazırlamak ve bu ürünlerin pazarlama şekillerini oluşturulmadır. Onun için turizmin yönetilme anlayışı da bu değişimlere ayak uyduracak şekilde genelden yerele kadar yeniden ele alınması gerekiyor.

Rekabet edebilirliği sağlamak ve en kısa sürede ayak uydurmak için gelişmiş pazarlardaki turizm eğilimlerini yakından takip etmek gerekiyor. Bütün bunları yapmak için ancak turizm bölgelerinin koordineli bir şekilde işin sahipleri ve muhatapları tarafından yönetilmesiyle mümkün olacaktır.

Turizm sektöründe müşteri beklentileri doğrultusunda zamanı doğru kullanarak sorunların çözmek çok önemlidir. Turizm sektörü birçok iş kolunun üretim ve hizmetlerinin bileşeni olması sebebi ile başlık olarak sadece “turizm” olarak adlandırılrsa da aslında kara ulaşımı, hava ulaşımı, konaklama, eğlence, enerji, pazarlama, uluslararası iletişim, maliye, kültür, müzecilik, rehberlik, çalışma ve iş güvenliği, sağlık, gümrük, limanlar, dış ilişkiler, dış temsilcilikler, orman, genel güvenlik, kıyılar ve benzeri birçok konunun alanına giriyor ve barındırıyor. Kurumların her birinin sorunları ele alış biçimi farklılığı sebebiyle yukarıdaki alanların herhangi birinde oluşacak bir sorunda tüm işleyiş aksamaya başlayacaktır. Onun için turizm kavramının bütününe etki eden oluşumları tek bir çatı altına toplayarak yönetmek bütün sorunları ortadan kaldıracaktır ve daha hızlı yol alınmasını sağlayacaktır.

GİRİŞ

1980’li yıllardan itibaren Türk turizm sürekli bir büyüme göstermiş ve bugünlere kadar gelmiştir. Ancak bu büyüme hiçte kolay olmamıştır. Bir taraftan ülkemizin essiz doğal güzellikleriyle oluşan turizm çeşitliliği ile rakiplerimize üstünlük sağlamışken diğer yandan sürekli siyasal, sosyal ve ekonomik krizlere maruz kalmıştır. Ama sektör paydaşlarının azmi ve inancı bu engelleri aşarak sektörü ayağa kaldırmıştır.

Turizm sektörü ülkeye giren döviz cinsinden sıcak para sayesinde cari açığa direkt etki etmektedir. Ayrıca, üretime ve istihdama yaptığı katkı açısından tüm sektörler içinde çok önemli bir yer tutar. Yaklaşık 50 civarında farklı sektörle iç içe girmiş ve yarattığı sinerji ile bu sektörleri beslemiş Türk turizmi bugünkü yönetilme biçimiyle tıkanma noktasına gelmiştir. O nedenle turizm gelişi güzel yönetilecek bir sektör değildir. Bu sektörün etkin bir şekilde yönetilmesi için ulusal ve bölgesel düzeyde turizm piyasaları düzenleme ve denetleme kurullarının oluşturulması elzemdir. Turizm paydaşları olarak yapılan toplantılarda veya düzenlenene çalıştaylarda hep bu konu gündeme gelmiş ve turizmin farklı kanallar ve alakasız zihniyetler üzerinde yönetilmesi yerine, kamuda sektörü bilenlerle, sektörün içinden gelmiş kişileri bir araya getiren, genişletilmiş bir kurul tarafından yönetilmesi yerinde olacağı kanaati ağır basmıştır (SAYD-Seyahat Acentaları Yöneticileri Derneği “Seyahat Acentalarının Sektör Sorunlarını Belirleme Çalıştayı, 2013).

Bugün müşteri alışkanlıklarından tutunda perakende satış kanallarına kadar her şey değişirken turizm piyasası da bu gelişmelerden nasibini almaktadır. Artık teknolojik gerekçelerle her şeyin çok hızlı bir şekilde değiştiğini günümüzün dijital dünyasında klasik anlayışla yönetilme biçimi yeterli gelmemektedir. Turizm sektörü de etkileşim alanı bakımından oldukça zengin bir sektör olması sebebiyle onun hem yerel anlamda ve hem de ulusal anlamda yönetilebilirliğini de zorlaştırmıştır. Değişen piyasa koşullarında diğer sektörlerde turizm sektörü de bu değişimlerden nasibini aldığı düşünülecek olursa sektörün yönetilebilirliğini kolaylaştırmak ve sürdürülebilir bir turizmi sağlamak için bölgesel yönetim şekilleri geliştirilmelidir.

Hızla değişen koşullarda rekabeti sağlamak için özellikle karar alma ve uygulama süreçlerinin de aynı ölçüde olması gerekiyor. Sektördeki dinamizmi an be an hissedebilmek ve oluşabilecek her türlü aksaklıklardan en az seviyede etkilenmek için turizm bölgelerinde turizm piyasaları düzenleme ve denetleme kurulu (TPDDK) gibi yeni yönetim modellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Oluşturulacak kurullarda yer alacak kişiler kamu, özel sektör kuruluşları ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) kapsayacak şekilde olmalıdır. Bu kuruluşlar karar verme süreçlerini kısaltarak ve tek elden çıkartarak işleyişi sağlayacaktır. Bu tür geniş katımlı oluşumlar, turistik bölgelerdeki yönetim anlayışını da geliştirerek kurumsallaşmayı sağlayarak sorumlulukları artıracaktır. Sorumlulukların arttığı yerde de denetim mekanizmaları çalıştırılarak

işleyişin zaman ve efor kaybı olmadan sürdürülmesini sağlayacaktır. Çünkü turizm sektörünün başarısı etkin bir yönetim anlayışıyla mümkündür. Bunun için sektörde sahadaki kişiler ve kurumlarla kamudaki yönetimlerle beraber etkin bir yönetiminde organizması oluşturulmuş olacaktır.

TPDDK'nın oluşturacağı stratejiler sayesinde turizm alanında yapılacak kamu veya özel sektör yatırımları daha efektif ve turizm realitesine uygun olacaktır. Sektöründeki planlamalar daha verimli şeffaf ve izahı mümkün olacaktır. Oluşturulacak kurullarla turizm sektöründe yatırımlara belirli standartlara getirilmesi ve hatta belgelendirilmesi ve bu sayede turizm bölgesine ve turizm çeşitliğine katkı sağlayacaktır.

Turizm piyasaları düzenleme ve denetleme kurulunun oluşturacağı stratejiler ve bu stratejilere göre bölgesel ya da ulusal turizm ilgili alacağı tüm kararların kamu ve özel kurumlarda yasal bağlayıcılığı olmalıdır. Tıpkı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) gibi. Bu çerçevede Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yapılacak çalışmalarla bu yönde adımların atılması yasal ve örgütsel düzenlemelerin yapılması çok önemlidir.

TURZM PİYASALARI DÜZENLEME VE DENETLEME KURULUNUN OLUŞUMU

Türkiye'de turizm sektörünün denetleyen ve düzenlenmesinde kamu otoritesi anlamındaki en etkin kuruluş olan Kültür ve Turizm Bakanlığı, bir turistik bölgenin yerel yönetimi ve sektörün içinden gelen Sivil Toplum Kuruluşlarının aynı dili konuşması, turizmin gelişiminin sağlanmasında en etkin yöntem olacaktır.

Oluşturulacak turizm piyasaları düzenleme ve denetleme kurulu o turizmin gelişimini ve sürekliliğini sağlayacak tedbirleri tartışıp karara bağlayacaktır. Karara bağlanan konular hem Kültür ve Turizm Bakanlığınca ve hem de yerel yönetimler tarafından uygulamaya konma zorunluluğu olacaktır. Bu nedenle TPDDK'nın almış olduğu kararlar tüm yönetimlerde yasal sorumluluğu ve bağlayıcılığı olacaktır. TPDDK' da alınmış bazı kararlar yasal düzenlemeyi gerektirdiği hallerde TBMM'nin çalışmalarını Kültür ve Turizm Bakanlığı yürütecek. Diğer yandan şehir belediye meclislerinde yapılması gereken değişiklikleri de o bölgenin belediye meclisleri yerine getirecektir. Bu örgütün karar alma mercii olarak yönetim kurulu, sektörde yer alan tüm paydaşları

temsil edebilecek olan maksimum 20 üyeden oluşmalıdır. Kültür ve Turizm Bakanlığı dışında Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, THY, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı (veya Kalkınma Ajansları) birer temsilci ile temsil edilecektir. Bu kurul kamu kurumları olarak sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı başkanlığında da temsil edilebilir. Bu kurulda turizm STK'ları olarak ta Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), Turist Rehberleri Birliği (TUREB), Türkiye Otelciler Federasyonu (TUROFED), Turizm Yatırımcıları Derneği (TYD), Türkiye Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Derneği(TÖSHİD), Seyahat Acentaları Yöneticileri Derneği (SAYD), Spor Turizm Birliği (STB) ve Profesyonel Otel Yöneticileri Derneği (POYD) da birer temsilci ile temsil edilecektir.

Yerel yönetimleri temsilen de büyük şehirlerde Büyükşehir belediye başkanları, diğer şehirlerde ise Belediye başkanları düzeyinde temsil edilmelidir. Ayrıca turizm geçmişi ve başarıları ile bilinen ve sektöre dair yön gösterici niteliğinde olacak (ombudsman) bağımsız 3-5 üye tespit edilebilir. TPDDK üyelerinden bulunması gereken özellikler şunlar olmalıdır. Turizm sektöründe bilgi ve tecrübeye sahip olma, Genel turizm politikalarını belirleyebilme akademik ve analitik düşünce yeteneğine sahip olma ve Ulusal politika ve diğer sektörlerin programları ile turizm politikalarını uyumlaştırabilecek bilgi düzeyine sahip olma yer almaktadır.

Turizm Piyasaları Düzenleme ve Denetleme Kurulunun Görevleri

Altyapı ve üst yapı gibi bölgesel fiziki gelişimini tamamlayamamış yerlerin hızla iyileştirilip turizm faaliyetlerine uygun hale getirilmesi için gerekli kontrol ve takip gerektirir. TPDDK, bu tarz yerleri hazırlayarak pazarlanabilir hale getirecektir. Ulusal, bölgesel ve yerel anlamda markalaşmayı teşvik ederek diğer turizm bölgelerinin pazarlanması ve sektörel faaliyetlerin bölge özelliklerine göre gelişimini koordine edecektir.

Turizm İşletmelerimizin belirlenmiş standartları uygun işletilip işletilmedikleri konularında yerel, ulusal ve uluslararası standartlara uygunlukları takip edilecektir. Yerel makamların denetim ve tespitlerinin etkisini arttıracak kurumlar arası koordinasyon sağlanacaktır. Örneğin; Otel standartları, Seyahat Acenteleri standartları,

Havacılık Standartları, Etik pazarlama, Tüketici hakları, Sigortalar, İş Güvenliği, Çalışma Hakları, Lisanslar, Ulaşımında teknik yeterlilikler, Ehliyetler, Kıyı Şeridi Uygulamaları, İnsan hakları, Hayvan hakları, Yabancı Temsilcilikler ile koordinasyon .

Üniversiteler, Yüksekokullar, Meslek Okulları, Özel Eğitim Kurumları, Bakanlıklar, Belediyeler ve STK'ların vermekte olduğu Eğitim-Öğretim Müfredatlarına tavsiyelerde bulunulması. Sürekli Eğitim Programlarının düzenlenerek hızla değişen ve gelişen turizm piyasalarının ihtiyaçlarına uygun olarak turizm çalışanlarının ulusal değerlere saygılı ve uluslararası gereksinimlere hazır hale getirilmesi. STK'lar ve yerel idareler aracılığı ile uygulanabilecek düzenli bilgilendirme toplantıları yapılmasını sağlamaktır.

Tanıtım ve ülke imajı konuları ana başlığı altında yetkili kurumlara tavsiyeler vererek turizmin ve turizmcilerin ihtiyacı olan tanıtım ve destinasyon pazarlama stratejileri belirlenmesi ve uygulanması hususunda yol gösterici olmalıdır. TPDDK üyelerince oluşturulacak çalışma grupları ile pazar ve destinasyon araştırmaları yapılmalıdır. Ülkemizde turizm bölgeleri ile benzerlik gösteren diğer destinasyonlarının alt ve üst yapılarının yanı sıra turizm pazarlama ve sürdürülebilirlik politikalarını incelemek uygulamaları yerinde görebilmek ve bu sayede eksikleri görmek gerekir. TPDDK üyelerinin tayin edeceği araştırmacı veya uzman kişileri yurtdışı göndererek inceleme gezileri, çalıştayları ve ikili heyet görüşmeleri organize ederek gerekli raporlamaları sağlamaktır. Maximum 7 kişiden oluşacak çalışma grupları benzerlik arz eden destinasyonları resort, şehir, kültür, alternatif turizm başlıkları altında kümeleyip yıllık iş planları ile paylaşarak seyahat sonrası ve dönem sonrası raporlarını TPDDK sunabilir. TPDDK kurulu buradan elde edilecek verilerle sektörde iyileştirme ve yenileme faaliyetlerini başlatabilecektir.

TPDDK'nın oluşturacağı çalışmalar sayesinde teşviklerin daha etkin bir şekilde sektörün tüm alt birimlerine kadar ulaşacak şekilde ve gerçek ihtiyaca yönelik çalışmalar yapılarak buna göre iş planları geliştirilmesi sağlanacaktır. Turizm ekonomisi içerisinde yaptıkları ciroları ile ölçüldüğünde çok göz önüne gelmeyen fakat turizme ve ülkemize ciddi katma değer sağlayan bazı turizm branşlarının farkındalıklarının arttırılması ve ülke ekonomisine ,turizmin beslediği onlarca yan kola, turizmin toplum üzerindeki etkilerine katkısına, turizmin ülke sathına yayılmasına ,turizm bölgeleri

hinterlandının turizm ekonomisi ile buluşmasına katkı veren bu tür işletmelerin hemen ve öncelikle teşviklerden faydalanmasına yönelik kararlar alabilir.

Turizm kobilerinin ekonomi ve kurumlar ile sıkıntılarının büyük bir bölümü mevzuat ve uygulamalardaki turizm piyasalarına uygun olmayan durumlardan oluşmaktadır. Bankalar, çalışma ve sosyal güvenlik konuları, ihracat statüleri, sezonluk işçi uygulamaları, uluslararası tanıtım ve fuar konuları, kırsal kalkınma kapsamındaki bazı uygulamalar ve pek çok başka başlık tek tek ele alındığında her biri ile ilgili detaylar ortaya çıkmaktadır. Bütün bu konular ancak TPDDK gibi bir koordinasyon kurulu ile olacaktır. Turizm modellerinin gelişimi doğrultusunda, turizmin faydalarından tüm ülke vatandaşlarının da yararlanmasını sağlamak için politikalar üretmelidir. Turizm pazarındaki hızlı değişimleri takip ederek bu değişimlerin tüketicide oluşturduğu satın alma alışkanlıklarının tespit edilmesi gerekir. Yine bu değişimle beraber pazardaki rakiplerin durumunu inceleyerek ona göre stratejiler geliştirmek ve dolayısıyla ortaya çıkabilecek fırsatları ve tehditleri irdelemelidir. Ayrıca bu fırsatların kullanılması veya tehditlerin etkilerinin minimuma indirilmesi için politika ve programlar hazırlamalıdır. TPDDK gerekli gördüğünde alt komisyonlar kurarak çalışmalarını en geniş katılımlı bölgesel kurullara ayırıp verileri direkt sahadan alabilecek hale getirecektir. Bu sayede gerek sorunların ve gerekse çözüm modellerinin direk muhatabından alımı sağlanmış olacaktır. Bu sayede gerçeğe yakın verilerle stratejiler geliştirilebilir. Fakat sadece yukarıdaki konularda dahi turizm ekonomisinin tek bir noktadan yönetilmesinin ne kadar zor olduğunu ortaya sermektedir. Bu sebepten TPDDK kurumu bir ihtiyaçtır ve çok hızlı gelişen ve uluslararası etkilere son derece açık olan sektörümüz için elzemdir. O nedenle turizm piyasası düzenleme ve denetleme kurulu oluşumu için T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın kuruluş ve görevleri hakkında ki kanunda da gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Teknolojik gelişmelerin getirdiği yeniliklerle birlikte dünya seyahat pazarının hızla büyüdüğü bir dönemdedir. Turizm artık lüks tüketim olmaktan çıkmış ve zorunlu ihtiyaca dönüşmüştür. Bu dönüşümle birlikte turizm sektörünü birçok meslek grubu ile iç içe çalışan bir sektör haline getirmiştir. Dijital dünyayla birlikte ortaya çıkan rekabet kurallarına ayak uyduracak bir sektör için yeniden yapılanma kaçınılmaz olacaktır.

Hala hazırda mevcut turizmle ilgili yasalarımız ve hukuki altyapımız, dijital tatil satış ve pazarlama dünyasında mevcut ihtiyaçları karşılamaktan çok uzaktır. Bütün bunlar dikkate alınarak ve en az 50 yıllık geleceği de öngörecektir şekilde fiziki ve hukuki altyapıyı oluşturulması gerekmektedir. Müşteri, acente, konaklama sektörü ve tedarikçi firmalara kadar tüm kesimleri kapsayan ve meslek etik değerlerini de içine alan yeni bir “Turizm meslek yasası” düzenlenmelidir. Bu yasaları oluşturacak, uygulamaya koyacak ve sonrasında denetleyecek yegâne kurulda TPDDK adı altında olması gerekiyor.

Türk turizm sektörü dünyanın turizm pazarında ilk on sırada yer almış bir meslek grubudur. Turizm ülke ekonomisine direkt katkısıyla başlı başına ayrı bir branştır ve her yönüyle kendi dinamikleri içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Döviz kazandırıcı, istihdam sağlayıcı, birçok meslek grubuna iş alanı sağlaması ve ülke tanıtımı gibi birçok maddi-manevi katkı yapan bir sektör artık kendine has modellerle yönetilmelidir. Sektörle ilgili tüm paydaşları bir araya getirecek bir yönetim modeli olmalıdır. Turizm sektörünün çok daha iyi yönetilmesi sektör paydaşlarıyla kamunun el ele vermesiyle mümkün olacaktır.

Turizmin ülkeye sağladığı girdilerin ekonomik değeri bilindiği üzere diğer sektörlerden farklıdır. Hizmet sektörü olması itibarı ile ülke kaynaklarını tüketmeden ve hatta yeniden düzenleyerek ve güzelleştirerek yabancı misafirlerin hizmetine sunmak gerekiyor. Turizm, Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel değerlerini dünyaya daha doğru anlatılması bakımından da çok değerli bir fırsattır. Özellikle politik kutuplaşmaların gün geçtikçe belirgin hale geldiği dünyamızda Türkiye dostlarının sayısını arttırmak için en hızlı ve güzel yol turizmdir. Milletlerarası ve halklar arası iletişimin ve kültür alışverişinin de en hızlı ve basit yolu olması itibarı ile turizmdeki iyi gelişmelere diğer tüm sektörleri de olumlu etkilemektedir. Ülkemize ilk seferinde turist olarak gelen pek çok kişi ülke değerlerini ve Türk misafirperverliği ile kültürümüzü tanıyıp hayran kalmaktadır. Ülkemize gelen turistler arasında bulunan iş adamları ve müteşebbisler ülkemizi bu vesileyle tanıyacak ve belki de sadece bir tatil destinasyonu olarak değil yatırım yapılabilecek bir destinasyon olarak görecektir.

2023 Hedefleri doğrultusunda turizm tekniklerini düzenleme, denetleme ve geliştirmenin yanı sıra uluslararası lobi faaliyetleri kapsamında faaliyet sürdürecektir bir TPDDK gerek uluslararası algı, lobi, bilinirlik ve network geliştirme işlevleri ile uzun

vadeli ve sürdürülebilir turizm politikalarını belirlemek açısından son derece önemli görevler üstlenecektir.

Turizm sayesinde ülke halkları arasında oluşacak köprülerle hem siyasal hem kültürel ve hem de ekonomik ilişkileri olumlu yönde tetikleyecektir. Turizmin yarattığı etkileşimler sayesinde ülke halkları birbirini daha iyi anlayacak ve dışarıdan müdahalelerle oluşturulan algılara itibar etmeyecektir. Birbirine anlayışlı halklar sayesinde ülkelerin politikalarını bu çerçevede şekillendirmek zorunda kalarak siyasi ilişkilere olumlu katkı yapacaktır. Sonuç olarak tüm bu ilişki yumağı ile yaratılan dostluklar ticarete dönüşebilecektir.

Tüm turizm piyasalarının hemfikir olarak eksikliğini hissettiği bu çapta bir koordinasyon kurulu bilindiği üzere benzer başlıklar ile T.C Kültür ve Turizm Bakanlığının düzenlediği 2.Turizm Şurasında da gündeme alınmış ve hatta sonuç raporunda yayınlanmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı “Türkiye Turizm Stratejisi 20023 Eylem Planı 2007-2013,2007). Ancak o günden bu yana gerekli adımlar atılamamış ve geçen on yıllık süre içerisinde turizm yönetim organizasyonları bir türlü oluşturulamamıştır

Yaşanan pazar kaymaları ve değişen turist profilinin ülkemize sadece klasik kaynak pazarların değil üzerinde çalışıldığı takdirde ulaşım imkanları mümkün olan tüm kaynak pazarlardan turist çekebildiğini göstermiştir. Bu başlıklar altında ihtiyacı hissedilen bu kurulun ve kurula bağlı oluşturulacak çalışma gruplarının Türk turizmini, turizm politika ve stratejileri oluşturmak adına rakipleri arasında bir adım ileriye götürecektir.

Kaynakça

- SAYD-Seyahat Acentaları Yöneticileri Derneği “*Seyahat Acentalarının Sektör Sorunlarını Belirleme Çalıştayı*”, Erişim tarihi: 03.10.2017.
<http://www.sayd.org.tr/files/downloads/ÇALIŞTAY%20SONUÇ%20RAPORU-29.05.2013.pdf>
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı “Türkiye Turizm Stratejisi 20023 Eylem Planı 2007-2013” Erişim tarihi: 03.10.2017
<http://yigm.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0>
- Sefa ALTINAY: Uzun yıllar turizm sektöründe faaliyet gösteren yurtiçi ve yurtdışı firmalarda alt, orta ve üst düzey yöneticilik deneyimleri ve iki ayrı turizm STK’sında ki yöneticilik deneyimleri.

Hamit KUK: Uzun yıllar turizm sektöründe faaliyet gösteren yurtiçi ve yurtdışı firmalarda alt, orta ve üst düzey yöneticilik deneyimleri ve iki ayrı turizm STK'sında ki yöneticilik deneyimleri.